

ТРАГАЊЕ ЗА ЧИНИОЦИМА НОВЕ ПОЛИТИКЕ РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ СРБИЈЕ

С. Церанић¹, Радојка Малетић, Тамара Пауновић

Абстракт: Од завршетка Другог светског рата наша земља је настојала да решава економске и социјалне проблеме недовољно развијених подручја, између осталог и административним интервенцијама. Иако држава у тим својим настојањима није јасно дефинисала економску потребу тих подручја, ипак су се могла идентификовати два главна циља: (1) подстицање померања индустрије, а посебно пољопривреде из релативно богатих подручја у сиромашна, или у подручја која су имала високу незапосленост; и (2) стварање услова за уравнотежен развој земље коришћењем природних и људских ресурса.

Међутим, и поред свих настојања јаз између развијених и неразвијених региона током протеклог периода још више се повећао. Превазилажење регионалних неједнакости представљало је један од примарних циљева друштвено-економског развоја Србије у претходном периоду. У Уставу СФРЈ било је дефинисано формирање Фонда за кредитирање бржег развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина.

Методe спровођења политике регионалног привредног развоја

Мора се истаћи да предмет овог рада није да анализира регионалну политику Србије, већ да укаже на неке елементе који у будућности треба да буду основа активне политике локалног регионалног развоја.

¹ Др Слободан Церанић, редовни професор, др Радојка Малетић, ванредни професор, дипл. инж. Тамара Пауновић, асистент приправник, Пољопривредни факултет, Београд-Земун, Немањина б.

У својој регионалној политици држава би требало да планира низ мера које би се односиле на економски развој, а које се могу сврстати у три основне групе:

- мере усмерене ка малим и средњим предузећима с циљем да подстакну њихово кретање у правцу недовољно развијених локалних подручја;
- мере с циљем да се ограниче инвестиције у подручја која су већ пренасељена; и
- опште мере усмерене на унапређење инфраструктуре и повећање друштвеног капитала у недовољно развијеним локалним подручјима.

Свакако да од напред изнетих мера најзначајније су оне које су усмерене ка приватним предузећима. Оне би се могле поделити у три категорије:

- 1) каматне субвенције и повољни зајмови,
- 2) бесповратна средства,
- 3) фискалне олакшице.

Циљ ових мера је да се предузећима омогући да крену шире у правцу мање развијених локалних подручја и организацији производње роба и услуга у условима конкуренције.

Трагање за новом стратегијом регионалног развоја пољопривреде

Упркос регионалној политици каква је некада вођена, пажња није довољно посвећена специфичним условима локалног развоја, тако да се овај сегмент развоја и даље сматра нерешеним. На слици 1. дати су чиниоци који, према мишљењу аутора, утичу на регионални развој пољопривреде и у исто време подстичу трагање за новим местом и улогом развоја локалних подручја. Извесне сугестије, које су већ даване, изгледе да имају употребљивост, па би по томе полазне основе нове стратегије регионалног пољопривредног развоја требало да садрже следеће:

1. стимулирати породична газдинства, без обзира на врсту производње у којој учествују њихови чланови, и то: услугама које ће обезбедити повећану професионалну стручност, способност за руковођење и примењену технологију (саветодавна служба, предавања, изложбе, промоција итд.); приоритети у финансирању оних линија производње које користе предности уског локалитета за производњу; дати предности оној производњи која би по количини и квалитету омогућила да се вратимо на европско и светско тржиште; инсистирати на гајењу стоке и остварењу интензивне производње; стимулисао повратак становништва у пољопривредно подручје, када се створе услови за тражњом радне снаге; стимулирати и форсирати стварање уско специјализованих задруга, које би биле у функцији произвођача. То истовремено значи да док би произвођач обезбеђивао земљиште, механизацију, објекте, једном речи услове за производњу, својим радом и радом чланство породице обављао би функцију производње, све остале функције би морала да покрије задруга (комерцијална, маркетинг, рачуноводство итд.).
2. Путем пројеката за модернизацију руралних подручја настојати да се услови живота у тим регионима постепено приближавају оним који постоје у градовима.
3. Валоризација брдско-планинских подручја, у смислу наводњавања, стабилизовања производних подручја као и друге активности где би се произвођачима ставило до знања да постоји интерес за њихов рад.
4. Да би ово напред све било примењиво веома се мора посветити пажња структуралној политици. Тим пре, што постоји њена веза са социјалном структуром, традицијом, наслеђем, законодавством, хијерархијом у локалним заједницама.

Закључак

Србија по својим геоморфолошким и климатским приликама, просторном размештају пољопривредних површина, економско-социјалним чиниоцима, нивоом економске развијености и историјским наслеђем представља хетерогено подручје.

Сви напред набројани чиниоци истичу значај регионалне компоненте пољопривредног развика.

Припрема за регионални развој пољопривреде посебно указује на потребу изучавања актуелних проблема, као што су: дефинисање

пољопривредних рејона, утврђивање производних потенцијала, производна оријентација и оптимални територијални размештај производње.

Литература

1. Церанић, С. Малетић Радојка (2005): Стратегијске промене као услов конкурентности аграра Србије и Црне Горе. Тематски зборник: Пољопривреда и рурални развој у европским интеграцијама, Београд.
2. Barrat, I. and others (1976): Strategy for Development. The Macmillan Press Ltd., London.
3. Церанић, С. (1988): Модел развоја пољопривредне производње на подручју региона Јужни Банат. Докторска дисертација, одбрањена на Пољопривредном факултету у Земуну.
4. Novković, N., Rodić Vesna (1996): Regional Planning of agricultural production. Зборник радова »Georgihonovi dani«, Kostheg, Hungary.
5. Радојевић, В., (2000): Агропривреда Војводине. Друштво аграрних економиста Југославије, Београд

Примљено: 16.09.2005

Одобрено: 27.09.2005.

UDC: 332.146.2:631(497.11)

**FACTORS THE REGIONAL DEVELOPMENT
AGRICULTURE OF SERBIA**

Slobodan Ceranić, PhD, Radojka Maletić, PhD,
Tamara Paunović B.Sc. Assistant
Faculty of Agriculture, Belgrade, Nemanjina 6

Summary

In spite of the former regional policy, insufficient attention is directed towards specific conditions of local development, therefore this segment of development is still considered to be unsolved. Factors affecting the regional development of agriculture, in opinion of the author of this paper, and at the same time supporting the search for new status and role of local regions, are presented on picture 1.

Preparation of regional development of agriculture especially emphasizes the need to investigate actual problems such as: definition of agricultural areas, determination of production potentials, production orientation and optimal territorial distribution of production.

Author's address:

Dr Radojka Maletić
Poljoprivredni fakultet
Beograd
Srbija i Crna Gora
e-mail: maletic@agrifaculty.bg.ac.yu
tel. 2615-315/410